

VEERA VAAHTERA

Védet
SILMISSÄ

TAMMI

VEERA VAAHTERA

Védet
SILMISSÄ

TAMMI

HELSINKI

© Pauliina Vanhatalo ja Tammi 2020
Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä
ISBN 978-952-04-1133-6
Painettu EU:ssa

1.

Edellytykset rentoutumiseen eivät olisi voineet olla paremmat. Tyynypino tuki jämakästi selkää, käden ulottuvilla oli sipsejä, karkkia ja kylmä limsapullo, ja sylissä läppärillä odotti lempisarjani uusin tuotantokausi, joka ylittäisi ennakoarvioiden mukaan katsojan kaikki toiveet. Reippaasta hymyilemisestä rasittuneet kasvolihakset saivat viimein levätä, eikä minulta odotettu nopeaa ja hauskaa reaktiota mihinkään. Minun oli lupa vain olla, aurinko sai laskea ja ilta tulla.

Juuri silloin puhelin tietysti soi. Kurotin ottamaan kännykän ja vilkaisin numeroa, se oli tuntematon. Vastentah-
toisesti pyyhkäisin näytön vihreää symbolia oikealle.

– Haloo.

– Onko Jenna Haverinen? miesääni kysyi.

Myönsin.

– Petri Myllynen hyvää iltaa.

Mies sanoi soittavansa paikalliselta poliisilaitokselta. Taju-
sin saman tien mistä oli kyse, ja onnittelin itseäni siitä, että
hoksottimeni toimivat pitkästä päivästä huolimatta. Tällä ker-
taa en menisi halpaan, vaikka Osmon huijaustaidot olivatkin
kehittyneet viime viikkojen ahkeran harjoittelun ansiosta.

– No iltaa iltaa, sanoin kuivasti.

– Varmistan vielä, että olette Jenna Kaarina Haverinen.

Osmo hallitsi äänensä muuntamisen jo verraten hyvin. Nytkin se olisi voinut mennä täydestä, ellei puheen rekisteri olisi ollut aavistuksen liian matala. Sen maskuliinisessa jyhkeydessä oli jotakin pakotettua. Olisin tietysti voinut puhallata pilliin heti, mutta päätin tehdä Osmolle mieliksi. Jos hän oli saanut erityisen hyvän idean, olisi sääli antaa yrityksen mennä kokonaan hukkaan.

– Kyllä, vastasin siis.

– Ja olette Jaakko Kasper Haverisen sisar.

Huomasin närkästyväni. Jopa Osmon olisi luullut ymmärtävän ettei tiettyjä rajoja ylitetty, vaikka luvassa olisi hyvät naurut ja lukuisia toistoja kestävä juttu. Kasperista ei vitsailtu. Se että Osmo oli tekeytynyt taloyhtiön hallituksen puheenjohtajaksi ja kertonut, että minulta oli viety pyykkituvan käyttöoikeus, koska yhtiön suorittaman perusteellisen tutkimuksen mukaan koneessa viikkokaupalla homehuneet vaatteet kuuluivat minulle, oli ollut pohjimmiltaan harmitonta. Ja niin oli ollut sekin kun Osmo oli saanut minut uskomaan, että olin tullut valituksi plussakortille rekisteröityneiden ostosten perusteella tutkimukseen, jossa selvitettiin altistiko tietynlainen hyllysijoittelu epäterveelliselle ruokavaliolle. Uskoinko ostavani edelleen päivittäisen Tupla-patukan, jos se sijoitettaisiin a) karkkiosaston alimpaan hyllyyn, b) niin korkealle että tarvitsisin sen tavoittamiseksi erillistä jakkaraa, c) jos sitä pitäisi pyytää tupakkatuotteiden tapaan kassalta?

– Okei, Osmo, pannaan tämä nyt poikki, sanoin. – Mä tiedän, että se olet sä.

Linjalle tuli hetkeksi hiljaista.

– Nyt en aivan ymmärrä, Osmo-Petri sanoi sitten.

Hämmentynyttä melko uskottavasti esittäen hän toisti olevansa Petri Myllynen paikalliselta poliisilaitokselta ja sanoi käyneensä päivän aikana kaksi kertaa kotioveni takana. Kovin vakavaan sävyyn hän myös kertoi, että hänellä oli uutisia, jotka hän kertoisi kaikkein mieluiten kasvotusten.

Aloin suuttua. Osmon räävittömät ja epäkunnioittavat tempaukset olivat tehneet monista ystäväistä entisiä. Minua ne olivat naurattaneet niin, että housuuni oli välillä lirahtanut, mutta kai hän ymmärsi, ettei edes minulta voinut vaatia mahdottomia?

– Sun sumutukset on olleet yleensä ihan hauskoja, mutta mä palasin just surkealta polttarikeikalta enkä ole vastaanottavaisella tuulella. Heitin mun mielestä timanttista settiä iltapäiväkännisille mimmeille, mutta yliarvoin raskaasti niiden kyvyn keskittyä. Ensi kertaa varmaan kolmeen vuoteen mä aloin *selittää* mun vitsejä.

Olin oppinut kantapään kautta, että raha-asiat hoidettiin ennen keikkaa, mutta koska kaaso oli minulle etäisesti tuttu, en ollut kehdannut pyytää maksua etukäteen. Lopulta olin kerännyt palkkaani ja matkakulujani polttariporukan jäseniltä yhdeksän euroa kuusikymmentä senttiä kerrallaan. ”Käykö sulla kortti?” yksi naisista oli kysynyt. Vastattuani kieltävästi hän oli kasannut osuutensa omista ja kavereidensa viisi- ja kymmensenttisistä kasvoillaan ilme, joka kieli siitä että jokainen palveluistani maksettu kolikko oli liikaa. Punaposkinen ja kiusaantunut kaaso oli tarjonnut minulle mahdollisuutta jäädä osallistumaan polttareiden ohjel-

maan, kunnes saisin kyydin muita varhemmin lähtevältä tuoreelta äidiltä. Olin kuitenkin kävellyt mieluummin lähimmälle bussipysäkille, joka sijaitsi kolmen kilometrin päässä mökkihelvetistä. Odottaessani linja-autoa purevassa pakkasessa yli tunnin ammatinvaihto oli käynyt mielessä monta kertaa.

– Tässä on nyt ilmeisesti syntynyt jokin väärinkäsitys, Osmo-Petri sanoi. – Olen tosiaan Petri Myllynen...

Harmi leimahti minussa. Päivän vastoinkäymisten muistelemisen saanut kiukun palaamaan, ja Osmon jankutus ärsytti.

– Jos haluat välttämättä tietää missä menit vikaan, voin kertoa, että sun valitsema nimi on vähän liian kunnianhimoinen, keskeytin kipakasti. – Metri Pyllynen ei mene läpi edes mun umpiväsyneille aivoille.

Osmo-Petri kuulosti erittäin viralliselta ja hivenen loukkaantuneelta ehdottaessaan, että etsisin netistä poliisilaitoksen numeron, soittaisin sinne ja pyytäisin yhdistämään Petri Myllykselle. Kehoni kylmeni päästä varpasiin kuin veri suonissa olisi jäänyt.

2.

Urut olivat juuri alkaneet soida, kun Ellis sujahti istu-
maan viereeni kirkonpenkkiin.

– Sattuuko sulla olemaan pussia? hän kuiskasi.

Avasin laukkuni vetoketjun.

– Hengittämiseen vai oksentamiseen?

– En oo ihan varma.

Sormiini sattui sekä paperinen että muovinen pussi.
Annoin ne Ellikselle.

– Kiitos, hän sanoi. – Pärjäätkö sä?

Nyökkäsin. Olin luovuttanut itseni jo viikkoja sitten
sisimmässäni asuvalle pystyvälle ja hiljaiselle naiselle, joka
auttoi minua suoriutumaan hetkestä toiseen. Pystyvä hänen
täytyi olla siksi että hoidettavia asioita oli niin paljon. Hil-
jainen hän oli koska kaikki pääsisivät vähemmällä, jos en
jakaisi mielessä pyöriviä ajatuksia muiden kanssa. Kukaan ei
halunnut kuulla minun kysyvän, oliko joku muka yllätynyt,
tai kaivannut luentoani siitä ettei ihminen ollut velvollinen
jatkamaan olemassaoloaan, jos se oli kerran käynyt sietämät-
tömäksi. Järkyttävää, traagista, sanoivat muut, ja minä nyö-
kyttelin samaan aikaan kun korjasin mielessäni: luonnollista,
loogista.

Jos ei pystynyt ajattelemaan ja tuntemaan normaalisti,

oli viisainta olla hiljaa. Olin oppinut sen jo silloin kun minussa asuva pystyvä ja hiljainen oli ottanut ohjat ensimmäistä kertaa. Silloin olin ollut pelkkä tyttö, aikuisten mielestä kyllä kypsä ikäisekseni.

– Hyvät ystävät, pappi sanoi. – Olemme kokoontuneet saattamaan viimeiselle matkalle rakkaimpanne Jaakon. Tehtävä on raskas mutta saamme luottaa ...

Kasperia ei ollut koskaan kutsuttu Jaakoksi.

Ellis hengitteli paperipussiin niin vaivihkaa kuin mahdollista, mutta pussi rapisi silti. Emme olleet tavanneet vuosiin. Lapsenakin olin nähnyt häntä mekossa vain harvoin, mutta aikuisvuodet olivat muuttaneet hänen tyyliinsä niin androgyyniksi, ettei äiti ollut tunnistanut häntä, kun hän oli tullut esittämään osanottonsa kirkon pihalla. Äidin oivallus ja erottelukyvyn puutteet selittyivät toki osin lääkkeillä ja muilla aineilla, joilla hän oli arvatenkin tasannut olotilaansa.

Lyhyt hiusmalli ja pikkutakin ryhdikäs kaulus sopivat Ellikselle hyvin, ajatteli pystyvä hiljainen nainen. Ne toivat esiin kasvojen kauniin luuston, jonka paperipussi tosin tällä hetkellä peitti.

Siirsin katseeni Elliksestä muuhun saattoväkeen, alipukeutuneeseen surkeaan sakkiin, joka oli kolunnut vaatekaappinsa läpi löytääkseen mitä tahansa mustaa. Naisten talvitakkien alta pilkottivat paljastavat pitsiset asut, jotka saivat heidät näyttämään yökerhon asiakkailta, miehillä pukujen napit pingottivat vatsan kohdalla, jos takit olivat ylipäättään yltäneet kiinni. Paraatikunnossakaan sukuni ei ollut väkeä, joka olisi kyennyt esiintymään edukseen, eikä kukaan ollut tänään paraatikunnossa.

Vilkaisin kelloa. Vielä pari tuntia, kolme ehkä jos muistotilaisuus venyisi, ja voisin palata elämäni, häätää pystyvän ja hiljaisen ja muuttua taas itsekseni.

Muutkin olivat äkkiä vaiti. Pappi oli lakannut puhumasta ja ihmiset olivat kääntäneet katseensa minuun. Olin ilmeisesti luvannut tehdä jotakin mutta en saanut päähäni mitä se oli. Tuntui kuin olisin ollut unessa, kaikki vaikutti epätodelliselta, oli vaikuttanut siitä asti kun olin saanut puhelun. Näytti edelleen mahdolliselta, että heräisin hetkenä minä hyvänsä eikä mikään tästä olisi tapahtunut oikeasti – että kyseessä oli painajainen tai erityisen viitsemiä pila.

Ellis tarttui minua kädestä. Hätkähdin. Hänen lämpönsä virtasi minuun ja havahdutti minut horroksesta. Ensimmäinen asia jonka tunsin oli kipu rinnassa, se miten vaivalloisesti sydämeni sykki, pamppaili vain koska ei voinut muuttakaan. Toivoin että Kasper olisi ollut vielä elossa, jotta olisin voinut tappa hänet itse.

– Tämäkin on sinun mielestäsi kai minun syytäni, äiti sanoi, kasteli paperipyyhkeen vessan hanan alla ja alkoi hinkata sillä paidan tahraa. – Sinun mielestäsi Kasper teki mitä teki, koska hänellä oli niin surkea äiti.

Mitä siihen saattoi vastata? Olimme olleet samassa patitilanteessa vuosia. Niin kauan kuin äiti ei ollut ollut halukas ottamaan vähäistäkään vastuuta lapsuutemme tapahtumista, minunkaan ei tehnyt mieli osoittaa ymmärrystä, vaikka tiesin kyllä ettei hän ollut valinnut ongelmiaan.

– Taksi odottaa, sanoin ja selvitin kurkkuani. Ääneni

muuttui häiritsevästi aina kun puhuin äidin kanssa. Siitä tuli kireä, ohut ja vieras.

– Kävelen mieluummin, äiti vastasi, suoristi ryhtinsä ja työnsi hiuspehkoonsa muutaman hengettömän. Paidan rintamus oli märkä, vaaleaa nukkaa oli tarttunut paperipyyhkeestä kankaaseen.

Otin nyrkkini sisästä kaksikymppisen, jonka olin piilottanut sinne hetkeä aiemmin. Taittelin setelin auki ja ojensin sen kohti äitiä.

– Jos nyt kuitenkin menisit taksilla, sanoin.

Äiti näytti olevan kahden vaiheilla mutta otti sitten kuitenkin rahan, käyttäytyi kuin olisi tehnyt minulle palveluksen.

– Meidän Jenna kantaa huolta äidistään, hän sanoi. – Jo on aikoihin eletty.

Äidin ohittaessa minut olkamme hipaisivat toisiaan. Värähdin, toivoin ettei sitä huomannut. Jäin vessaan odottamaan kunnes arvelin äidin lähteneen, ja kävelin sitten seurakuntatalon aulan läpi saliin. Muistotilaisuus oli päättynyt jonkin aikaa sitten ja rakennus hiljentynyt. Kahvien jälkeen lopen uupuneet vieraat olivat alkaneet vilkuilla kellojaan ja tilata takseja, juuri kukaan ei ollut ollut enää ajokunnossa. Miehet olivat kyllä enimmäkseen pidättyneet juomasta kunnes arkku oli saatu lasketuksi kunnialla hautaan huolimatta hangella luistavista kesäisistä puvunkengistä, mutta tehtävän suoritettuaan he olivat nauttineet pullotettua turtumusta senkin edestä. Myös ne naiset, jotka eivät olleet juoneet miesten seurana, olivat tukeutuneet kävellessä vaivihkaa seiniin ja tuolien selkänöjiin ja toistelleet tyhjiä fraaseja kasvot valkoisina ja muistamatta, kenelle olivat jo

lausuneet ne. Olin kieltänyt ihmisiä selvin sanoin menemästä ratin taakse. Tälle päivälle riitti yksi ruumis.

Salin maisemaikkunoiden takana satoi lunta, suuria keveitä hiutaleita kuin höyheniä.

Tuolit kalahtelivat huoneen toisessa laidassa. Niitä järjesteli Ellis, joka ei ollut ottanut lähtökehotuksiani kuuleviin korviinsa. Hän oli ollut jo lapsena avulias ja itsepäinen. Lukeuttomia kertoja hän oli päättänyt ottaa omakseen Kasperin ja minun ongelmat. Joko me ollaan samaa porukkaa tai sitten me ei olla, hän oli tuntunut uskovan. Olimme olleet niin tiivis kolmikko, että aikuiset olivat kutsuneet meitä kolmen iloisen rosvon nimillä. Kasper oli ollut Kasper, minä olin ollut Jesper ja Ellis Joonatan.

Saatuaan tuolit paikoilleen Ellis alkoi keräillä pöydiltä lehtisiä, joihin oli kirjattu tilaisuudessa laulettujen virsien numerot. Puhetta kukaan ei ollut kyennyt pitämään, ellei laskettu sitä kun setäni oli noussut seisomaan kesken ruokailun, huojunut hiukan ja alkanut muistella Kasperia pieninä kirkassilmäisenä poikana. Pian sanat olivat juuttuneet hänelläkin kurkkuun.

Ellis eteni pöydästä toiseen keskittynyt ilme kasvoillaan. Hieroin otsaani. Voisin kai yhtä hyvin hoitaa viimeisen asian pois päiväjärjestyksestä. Kävelin hänen luokseen.

– Kasper teki testamentin.

– Niinkö? Ellis sanoi ja napautti keräämiensä lehtisten pinoa pöytää vasten.

– Hän jätti osuutensa talosta sinulle. Puolikas siitä on nyt sun. Meidän täytyy varmaan jossain vaiheessa sopia höskän myymisestä.

Ellis meni vaikean näköiseksi ja kalpeni hiukan. Hän veti pöydän alta tuolin, istuutui ja painoi päänsä polviin.

– En mä halua sitä. Ei se kuulu mulle.

– No niin se nyt kuitenkin menee.

Kasper oli majaillut mummolassa jo silloin, kun mummo oli muuttanut palvelutaloon. Testamentin tehtyään mummo oli kutsunut minut kahville. Hän oli kertonut jättävänsä talon minulle ja Kasperille mutta vannottanut pitämään osaani perinnöstä pelkkänä muodollisuutena. Kasper tarvitsisi elämälleen kiintopisteen, ja niin kauan kuin talo kuuluisi meille molemmille, hän ei voisi myydä sitä. Mummon mielestä minä pärjäisin kyllä, olin ihmisenä jämerämpi ja sitä paitsi nainen, mutta Kasperia elämä riepottelisi liikaa ellei tällä olisi kattoa pään päällä.

Tuolloin olin juuri aloittanut lukion ja omat ongelmani – yltyvät riidat äidin kanssa, rahavaikeudet ja halu muuttaa pois kotoa – olivat varastaneet huomioni siinä määrin, etteivät isoveljen kuulumiset olleet olleet mielessäni päällimmäisinä. Mummon puheet olivat hämmentäneet minua ja olin pohtinut, saivatko ikä ja sairastelu hänet näkemään omiaan. Olihan Kasper tietysti jättänyt kesken sekä lukion että ammattikoulun, mutta hän oli kuitenkin löytänyt taas uuden työpaikan, ja kun olimme viimeksi tavanneet, hän oli vaikuttanut innostuneelta. Hän oli puhunut siitä miten työ iltavahtimestarina avasi loistavia mahdollisuuksia toteuttaa luovia projekteja.

Jälkikäteen oli selvää, että mummo oli nähnyt Kasperissa miehensä, minun ja Kasperin ukin, jonka elämä oli pysynyt suurin piirtein raiteillaan vain mummon jatkuvan tuen ja loputtoman pitkämielisyyden ansiosta, sekä äitini,

jonka elämää mummo ei ollut onnistunut ponnisteluista huolimatta ohjaamaan oikeille urille. Olin kiitollinen siitä ettei mummon tarvinnut elää tähän päivään asti.

– Sä olet varmaan väsynyt, Ellis sanoi. Hän oli nostanut päänsä polvista ja katsoi minuun.

– Kyllä mä pärjään, vastasin ja nojauduin puhaltamaan sammuksiin pöytäkynttilän heikon liekin. Yhtäkkiä jalat tuntuivat pettävän altani. Tartuin pöydän reunaan ja istuuduvin varovasti. En nähtävästi ollut sukuani kummempi vaan samaa pyörtyilevää sakkia kuin muutkin. Ehkä siitä saisi irti mustaa huumoria? Eikö ihminen, joka kuvitteli olevansa toisia parempi myös keskellä pahinta suruaan, ollut tavaltaan koominen hahmo ja...

Aivot sammuivat kesken ajatuksen. Vaikutti todennäköiseltä, ettei maailmassa olisi enää koskaan mitään hauskaa.

– Sä selviät tästä, Ellis sanoi tuoliltaan. – Me molemmat selvitään.

Huimasi vieläkin.

– Mistä sä sen tiedät? kysyin ja puristin pöytäliinaa nyrkkini sisään.

– Mun äiti sanoi.

Hymähdin. Elliksen äiti oli ollut mummon ohella lapsuuteni suurimpia auktoriteetteja. Hän oli tiennyt kuinka irronneet pyöränketjut pantiin takaisin paikoilleen, purkka irrotettiin hiuksista ja lettu kiepautettiin paistinpannussa ympäri pelkällä ranneliikkeellä. Ennen kuin olin oppinut vähä vähältä luottamaan häneen, olin ollut lähinnä häkeltynyt, kun hän oli pitänyt sanansa: luvannut paistaa meille lätyjä ja muistanut sen vielä seuraavana päivänä.

3.

— **S**ä voit jättää mut tähän.

Ellis ohjasi auton lumisen kadun varteen ja sammutti moottorin. Hänen kasvoillaan oli epävarma ilme.

– Tulenko mä sun seuraksi? Ei tee mieli jättää sua yksin.

– Mun poikaystävä on täällä.

Poikaystävä oli Osmosta ehkä paljon sanottu, mutta vastaus teki tehtävänsä. Ellis kurtisti kulmiaan ja mietti kaikei, miksei poikaystäväni ollut ollut mukana hautajaisissa, mutta ei sanonut mitään. Halasin Ellistä pikaisesti ja kiitin kyydistä, sitten astuin ulos ja poimin laukkuni takapenkiltä. Kävellessäni sileäpohjaisilla saappailla pitkin katua liukkaassa lumessa, raskas laukku olallani, tunsin Elliksen katseen selässäni. Olin helpottunut kun kuulin auton jälleen käynnistyvän ja näin sen ajavan ohitseni. Kun Ellis kääntyi risteyksestä ja auto katosi näkyvistä korkean kerrostalon taakse, olin taas omillani niin kuin olin ollut jo kauan, hyvässä ja pahassa.

Kellaribaarin tuulikaapissa tömistin saappaista lumet ja laskeuduin sitten portaat alas. Tuttu portsari päästi minut sisään ilman lippua. Keikka oli ehtinyt alkaa, mutta klubilla oli verraten niukasti yleisöä. Suurin osa ihmisistä oli asettunut pöytiin pienen lavan edustalle.

Mikkiä piteli Lari. Hän seiso i keskellä lavaa ja kertoi minulle entuudestaan tuttua juttua siitä, miten tiedostavien pornoleffojen esi- ja jälkihaastattelut olivat alkaneet muuttua osaksi hänen masturbaatiofantasioitaan. Ennen kuin pääsi itse asiaan hän kyseli kuvittelemaltaan naiselta, oliko tämä varma että halusi tehdä hänelle kaikkia niitä asioita, joista oli sovittu. Larin vaivaantuneet eleet ja spontaaneilta vaikuttavat kiertoilmaukset saivat yleisön hyrähtelemään.

– Välillä mä olen alkanut... syvärentoutua... purkau-
tua... jo siinä vaiheessa, kun se mimmi vastailee mulle,
Lari sanoi, muunsi äänensä hunajaiseksi ja astetta korkeam-
maksi: – Kyllä Lari, mä haluan täysin vapaaehtoisesti ottaa
sun... ja niin edelleen ja niin edelleen.

Yleisö nauroi lukumääräänsä nähden tuntuvasti. Etsin katseellani Osmoa, näin hänet taempänä baaritiskillä ja suuntasin häntä kohti. Osmo joi vissyä ja haarukoi suuhunsa valmissalaattia, koko hänen huomionsa kohdistui kännykän ruutuun vielä silloinkin kun laskin laukkuni lattialle, istuu-
duin hänen viereensä ja tilasin teetä. Lopulta hän kuitenkin noteerasi läsnäoloni, katsoi minuun ja rypisti otsaansa.

– No? hän kysyi.

– Mitä no?

– Oonko mä tehnyt jotain? Näytät siltä kuin joku olisi kuollut.

Baarimikko asetti eteeni sekalaisen pussiteevalikoiman ja kuumaa vettä ”I love cappuccino” -mukissa.

– Niin onkin, sanoin, katsahdin kelloon ja aloin käydä teepusseja läpi. – Mun veljen muistotilaisuus päättyi noin tunti sitten.

– Haha, Osmo sanoi.

Mitä ikinä hän kuvittelikin, en vaivautunut korjaamaan käsitystä. Vedin saappaiden vetoketjun auki ja kiskoin kengät jalasta, hieroin väsyneitä jalkateriäni. Koska en ollut ehtinyt vielä kuitata edellistä pilapuhelua, Osmo ei olisi välttämättä uskonut minua, vaikka olisin näyttänyt kuvia muistotilaisuudesta. Tavallaan olisi voinut olla hauskaa todistaa Osmon yritystä esittää sympaattista ja myönteistä poikaystävää, mutta oli varmaan parempi näin. En ollut ihastunut Osmoon siksi että hän olisi ollut huolehtivainen kädestäpitelijä, vaan siksi että jaoimme samanlaisen huumorintajun. Ensimmäisillä varsinaisilla treffeillämme Osmo oli ojentanut minulle avaimenperää muistuttavan hälyttimen heti ovelle ja ehdottanut, että kytkisin sen päälle jos hän alkaisi vahingossa ahdistella minua. Olin arvostanut hänen vaivannäköään, sitä että hän oli oikeasti hankkinut laitteen. ”Parempi kun pidät sen”, olin vastannut. ”Sä vaikutat sellaiselta tyypiltä, jota ihmiset haluaa usein vetää turpaan.”

– Ootko sä jo käynyt lavalla? kysyin.

– Mun vuoro on Larin jälkeen, Osmo sanoi.

Annoin hänen keskittyä salaattiin ja tulevaan settiinsä. Panin ruusunmarjateepussin lillumaan kuumaan veteen ja lämmitin käsiä mukin ympärillä, käänsin katseeni lavalle. Lari kertoi miten terapeutti oli suositellut hänelle mielikuvaharjoitusta rentoutumisen tueksi. Yhdessä he olivat ideoineet hänelle fantasiahetken, johon hän voisi ahdistuessaan sijoittaa itsensä. Merenrannalla värikäs drinkki toisessa kädessä, jaloissa hiekkaa ja lämpimänhaaleita aaltoja Larin oli tarkoitus keskittyä vain kuvittelemiinsa aistimuksiin ja hengitykseensä.

Harjoitus oli toiminut Larin mukaan yllättävän hyvin kunnes hän oli alkanut tiedostaa etuoikeutetun asemansa.

– Kuka teki sen drinkin? hän kysyi lavalla. – Ei kai vain joku alipalkattu ja riistetty kolmannen maailman kansalainen?

Lari sulki silmänsä ja vaihtoi takaisin zen-ääneen.

– Ihan itse väsäsin hetki sitten, hän sanoi ja hengitti syvään, avasi sitten silmänsä ja tiukkasi: – Mutta miksei näin mahtavalla rannalla ole muita ihmisiä? Onko se suljettu paikalliselta väestöltä? Säkö mielestäsi ansaitset rannan vain omaan käyttöösi? Ja miksei täällä ole hyttysiä? Ovatko ne kuolleet sukupuuttoon?

Puheen rytmiä kiihdyttäen Lari hyppäsi loppukuvaan, jossa hän valmisti unelmarannallaan drinkkejä muille ihmisille samalla kun huiatoi hyttysiä iholta ja paranteli jalkojensa rakkoja.

– Mä en tietenkään lentänyt tänne vaan matkustin laivalla ja kävelin, Lari sanoi. – Ja kukaan ei sitten tule tämän jälkeen kertomaan mulle mitä on lukenut laivaliikenteen päästöistä. Ei tämä mun tilanne ole niin paha kuin ehkä kuulostaa. Mä osaan tehdä aika monia drinkkejä, koska mä olen työskennellyt joskus baarissa, ja edelleen on hiekka ja vesi ja valo, ja mä olen käyttänyt viiskymppistä aurinkorasvaa ettei tarvitse stressata ihosyövästäkään.

Naurahdin. Hartiani laskeutuivat hiukan, ja siemaisiin teetä. Ehkä en ole menettänyt lopullisesti aivan kaikkea, ehdin ajatella, ennen kuin silmäni tulvahtivat täyteen vettä enkä pystynyt hetkeen hengittämään.

4.

En mä kyllä voi väittää että te olisitte mahtava yleisö, – Osmo sanoi ja katseli lavalta alas pöytiin, suoristi oikean käden eteensä ja kallisteli sitä niin kuin jutun kanssa olisi ollut vähän niin ja näin. – Seiskamiinus, kasiplus, vahvaa keskitasoa. Mä säästän huippuarvosanat sellaiselle porukalle, joka ulvoo vähän kovempaa kun mä tartun mikkiin, ja tilaa mulle lavalle skumppaa. Arvostatteko te mua edes ihmisenä? Kelpaanko mä teille sellaisena kuin mä olen? Oletteko sinut sen kanssa miltä mun aamuhengitys haisee?

Yleisöstä irtosi vain muutama hörähdys, mutta tunnelma oli kuitenkin leppoisa, eikä Osmon olemuksesta voi-
nut lukea merkkejä itsevarmuuden hiipumisesta.

– Eikö teistäkin ole outoa, miten sitoutumista pidetään yhdessä tilanteessa suurena moraalisenä hyveenä mutta toisessa tilanteessa sille taas nyrpistellään? hän kysyi. – Ajatelkaa nyt. Ihmisten mielestä on sööttiä ja ihailtavaa sitoutua puolisoon, jonka kanssa on tyhjennetty seitkytluvulta asti kesämökin huussia ja juhlittu identtisten tuulipukujen kakskytvuotispäivää, mutta se on sitten hyi hyi, jos sitoutuu yhtä voimakkaasti kuumaan syrjähyppyyn tai ihan vain itseensä. Taitohan on kuitenkin kaikissa sama. Täytyy lukita vastaus, vaalia pakkomieltä.

Lari asettui viereeni baaritiskille hikeä valuen, vaikutti huojentuneelta ja tilasi oluen. Kaivoin laukustani nenäliinapaketin ja tarjosin sitä hänelle. Hän kiitti, näpräsi liinan ulos paketista ja kuivasi kasvonsa.

– Tosi hyvä setti sulla, sanoin ja otin reippaan kulauksen teetä.

– Se on alkanut toimia nyt vähän varmemmin. Vaikka kuolen mä edelleen noin joka neljäs kerta.

Tunsin vilunväreen kulkevan lävitseni. Kesti hetken ennen kuin onnistuin sijoittamaan sanan ”kuolen” oikeaan asiayhteyteen. Koomikot kuolivat lavalla jatkuvasti mutta pysyivät silti hengissä. Lari katsoi minuun, sitten pois päin ja heti kohta taas minuun.

– Näytät väsyneeltä, hän sanoi.

Hämmensin teeni viimeistä tilkkaa.

– Mun veljen hautajaiset oli tänään, vastasin.

Lari ja minä emme tunteneet toisiamme kovin hyvin, mutta tiesin että hänen suvullaan oli samantyyppisiä ongelmia kuin omallani, yhtä suuria ja kroonisia. Se teki hänestä tässä tilanteessa verraten helppoa seuraa.

– Otan osaa, hän sanoi.

Nyökkäsin.

– Kiitos.

Sitten olimme taas hiljaa. Osmo alkoi päästä lavalla vauhtiin, hän elehti isommin ja energisemmin.

– Mä en ymmärrä miksi ihmiset väittää, että mulla on sitoutumisongelmia, hän sanoi. – Mä olen sitoutunut jo kohta kymmenen vuotta mun vapauteen. Älkääkää kuvitelko, että se olisi ollut pelkkää ruusuilla tanssimista. Intensiivinen

alkuhuuma ei vain voi kestää ikuisesti, ja myös mun on täytynyt siirtyä rakastumisesta rakastamiseen. Aina ei voi tuntua samalta kuin silloin kun avaa ensi kerran yksiönsä oven ja tajuaa ettei kukaan kysy sulta koko iltana mitään, tai kun sä keksit että pornoa voi katsoa vaikka ruokapöydän ääressä päivällisaikaan, tai oivalsit että kaukosäädin on tosiaan yksin sun. *My precious.*

Myös Lari vieressäni oli siirtänyt huomionsa Osmon keikkaan. Mitä luultavimmin hän ihmetteli miksi tämä leikki lavalla vannoutunutta sinkkua, vaikka olimme olleet enemmän tai vähemmän yhdessä kohta neljä vuotta. Itse olin jo niin tottunut Osmon alter egoon etten pahemmin piitannut. Standupissa ei ollut kyse absoluuttisesta totuudesta vaan näkökulmasta, ja jos Osmo koki olevansa yksineläjä suhteestamme huolimatta, kuka minä olin väittämään vastaan? Ainakaan en halunnut olla samanlainen kuin hänen ainoa aiempi pidempiaikainen tyttöystävänsä, lukio-aikojen kihlattu, joka oli ihastellut kotikaupungin sillankaiteeseen kiinnitettyjä rakkauslukkoja ääneen niin usein, että Osmo oli lopulta antanut myöten, hankkinut lukon, kaiverruttanut siihen molempien nimikirjaimet, käynyt tytön kanssa lukitsemassa sen ja heittänyt avaimen jokeen – mutta kätkenyt lompakkoonsa vara-avaimen. Sellaista tarinaa Osmo ei pääsisi koskaan kertomaan minusta.

– On täytynyt hyväksyä se, että myös suhteessa itseen on suvantovaiheita, hän sanoi nyt. – Joka päivä ei vain sytytä ihan samalla tavalla vetää käteen.

Lari ja minä hymähdimme yhtä aikaa, vaikka olimme molemmat kuulleet jutun aiemmin. Lari kaatoi olutta kurkuunsa.

– Pitää varmaan alkaa etsiä aiheita vähän kauempaa kuin siitä mihin käsi helpoimmin yltää, hän sanoi ja laski tyhjän tuopin tiskille. – Musta tuntuu ettei varsinkaan naisvaltaiset yleisöt jaksaa määräänsä enempiä runkkausvitsejä.

Kohautin olkiani.

– Teillä molemmilla on kuitenkin omat lähestymistapanne. Ja onhan se aiheena klassinen.

Lari kiinnitti baarimikon huomion itseensä ja tilasi toisen oluen.

– Otatko sä?

– En. Tai no, jos yhden.

Kaivoin laukustani lompakon mutta Lari torjui eleen, halusi tarjota. Kiitin. Yleisö purskahti nauruun säännöllisen kiihtyvässä rytmissä, ja siitä tiesi että Osmon setti alkoi olla loppuillaan. Hänellä oli aina ollut erinomainen rytmi. Kun nauru remahti voimakkaammin kuin kaikissa aiemmissa jutuissa yhteensä, Osmo asetti mikin telineeseen ja nosti kätensä ylös.

– Kymppi miinus, hän sanoi. – Ootte mahtava yleisö ja samppanjan voi lähettää mulle tonne tiskille!

Osmo tanssahteli lavalta verhoihin mistä portaat johtivat takahuoneeseen. Pian hän liittyi seuraamme huulillaan tyytyväinen virne.

– Eikö ollut hyvä? hän kysyi. – Lopetus toimi mun mielestä nyt paremmin kuin koskaan. Joku kerta mä vielä saan kuohuvaa, kun mä jaksan vain yrittää. Mitä mieltä sä olit siitä uudesta patkästä? Pirkkanikseistä sinkuille perhejuhliin?

Päässäni löi tyhjää.

– Sori, mä en kuunnellut ihan kaikkea.

Osmon ilme happani. Hän huomasi lattialla takkinsa, joka oli pudonnut tuolin selkänojalta. Hän kumartui ja nosti takin.

– Tää on ihan pölyssä. Olisit voinut vähän katsoa perään.

– Anna nyt toiselle vähän siimaa tässä tilanteessa, Lari puuttui puheeseen.

– Missä tilanteessa? Osmo kysyi ja pudisti takkiaaan, katse vuorotteli Larissa ja minussa kunnes pysähtyi. Osmo naurahti. – Ei Jennan veli ole kuollut, sä menit vain halpaan.

Molemmat miehet katsoivat minuun. Tuntui kuin olisin niellyt kieleni. Laskin koskemattoman oluen tiskille, keräsin tavarani ja lähdin.

Kadunkulmassa Osmo sai minut kiinni ja otti laukkuni kantaakseen. Jatkoimme hytisten matkaa samaan suuntaan. Lumi nahisi jaloissa, taivas oli musta. Kinoksia oli kasautunut joka puolelle, lunta oli satanut talven aikana niin paljon ettei sen varastointiin ollut enää tilaa.

– Mikset sä sanonut, että sun veli on oikeasti kuollut? Osmo kysyi.

– Sanoinhan mä.

– Mutta annoit mun luulla sitä vitsiksi.

Ylitin tienpenkan Osmon jalanjäljissä. Hänen täytyi toistaa kysymyksensä ennen kuin sain siitä selvää.

– Koska se kuoli?

– Jotain kolme viikkoa sitten, vastasin ja vedin takin hupun päähän. – Tappoi itsensä. Tai kaatui ja putosi katolta,

mutta aika epätodennäköistä on, että se olisi ollut vahinko. Sen repussa oli testamentti ja poliisia varten mun puhelinnumero.

Osmo pysähtyi ja kirosi, ensin luulin että syynä oli se että hänen kenkensä olivat uponneet lumeen ja kastuneet. Mutta kun näin hänen silmänsä, tajusin että hän oli vihainen. Reaktio yllätti minut, Osmo ei loukkaantunut helposti.

– Montako kertaa me ollaan tällä välin tavattu? hän kysyi.

Painoin katseeni alas ja tein nopean laskutoimituksen.

– Viisi, sanoin sitten.

Osmo kääntyi kannoillaan ja jatkoi matkaa. Jouduin ottamaan muutaman juoksuaskeleen.

– Halusin että kaikki pysyisi mahdollisimman ennallaan. On riittävän vaikeaa muutenkin.

Tarvoimme eteenpäin lumessa. Osmo piti reipasta tahtia yllä, hiljensi vauhtia vasta kun saavuimme kadunkulmaan, jossa tavallisesti erosimme.

– No sä tulet nyt ainakin mun luokse yöksi, hän sanoi ja seisahdutti. – Mä voin olla paska poikaystävä, mutta rajansa kaikella.

Nyökkäsin. Osmon katse pehmeni, ehdin nähdä että se oli melkein hellä ennen kuin molemmat käänsimme päämme pois. Hän pyyhkäisi takiltani lunta, ja käveltyämme vielä vähän matkaa hän otti minua kädestä kiinni. Niin ei ollut tapahtunut ihmisten ilmoilla koskaan aiemmin.

”Riman laskeminen voi olla yllättävän vapauttavaa. Mä olen esimerkiksi todennut, että mulle välttää mainiosti mun muhurainen sänky, rämä pyörä, persuksista puhki kuluneet farkut ja paska poikaystävä.”

Jenna on seurustellut Osmon kanssa neljä vuotta, mutta tämä ei ole vielä suostunut esittelemään Jennaa perheelleen. Mutta ei se haittaa! Ei Jennakaan halua Osmon tietävän itsestään kaikkea.

Sitä paitsi sitoutumiskammoisesta poikaystävästä saa valtavasti hyvää materiaalia stand up -keikoille, joita Jenna heittää työkseen.

Kun äkillinen menetys suistaa arjen raiteiltaan, Jenna alkaa kuitenkin nähdä elämän ja ihmissuhteet toisin kuin ennen. Ehkä surun kautta löytyy myös uusi tapa tehdä työtä ja rakastaa?

Vedet silmissä kertoo koskettavasti menetyksestä, selviytymisestä ja siitä, miten lähellä itku ja nauru ovat joskus toisiaan.

9 789520 411336

www.tammi.fi

84.2

ISBN 978-952-04-1133-6